

Plukovník gšt. Ing. Milan K u b e š a , CSc.

O naší budoucí armádě aneb Co s operačními stupni velení?

Článek Ing. Karla Pezla ve Vojenských rozhledech 3/2001 ve mně vyvolal pocit naděje, že se snad i v rezortu obrany „pohnou ledy“. Na téměř dvanácti stranách textu se autorovi podařilo soustředit celou škálu nápadů a podnětných myšlenek, které souvisí s budoucností naší armády. Jako bývalému poradci ministra obrany ČR se mu sice podobné myšlenky prosazovaly těžce, o čemž svědčí obsah článku, kdy nemá zůstat kámen na kameni a v minulosti vykonaná práce zřejmě za moc nestála. Jako poradce prezidenta republiky, který je zároveň vrchním velitelem ozbrojených sil, má opět možnost, tentokrát v příznivém proreformním klimatu, svůj vliv v reformě ozbrojených sil možná s větším úspěchem uplatnit. V tomto směru mu přeji ještě mnoho zdraví a energie. Sám svůj příspěvek charakterizuje jako polemický, což má vyprovokovat širší diskuzi nejen ve vojenské veřejnosti.

* * *

V mnohém s názory autora souhlasím, v některých návrzích však postrádám zdůvodňující reálné argumenty. Skoncování s úvahou o samostatné obraně státu a pochopení, že obrana České republiky je součástí společné obrany Aliance považují také za klíčový moment a východiskem dalších úvah spojených s reformou. Slovní spojení „alianční obrana České republiky“, jež se objevilo v návrhu nové verze „Vojenské strategie České republiky“ je vyjádřením článku 5 Severoatlantické smlouvy a plně se s novým chápáním obrany státu ztotožňuje. S názorem autora k druhému problému (při zásadních rozhodnutích brát v úvahu reálné lidské, finanční a materiálové zdroje) se také shoduji i když si myslím, že je nutno vidět věci v historickém kontextu. Vzdušné zámky se skutečně před vstupem ČR do NATO stavěly, ale na druhé straně je třeba říci, že se i představitelé NATO vznášeli vysoko v oblacích, jestliže naše závazky a sliby přijali. Koneckonců i v NATO vše revidují.

Do tohoto balíku problému bych zahrnul i **silné podcenění vědeckého výzkumu** jak ze strany politiků, tak i ze strany Ministerstva obrany ČR, které se víceméně v oblasti vědy angažovalo při likvidaci nadějně rozvíjejících se vojensko-vědeckých institucí, místo jasného stanovení zadání k řešení zásadních otázek obrany státu.

Třetím klíčovým problémem v úvahách autora je málo funkční obranný systém státu, který na jedné straně udržuje setrvačné struktury poplatné samostatné obraně státu a na doposud nízké úrovni respektuje existenci společného aliančního poslání, a na straně druhé nepružně reaguje na již druhý rok nové státoprávní uspořádání. Oceňuji uvedené názory, které ve své podstatě upozorňují na skutečnost, že koncepce a cílový model ozbrojených sil musí být v souladu s oním obranným systémem státu.

Reformovat ozbrojené síly a v rámci nich armádu bez reformy její nadstavby by byl opět možná zbytečný chybný krok, nebo půlkrok.

Podstatnou část článku Ing. Pezl věnuje vymezení působnosti Ministerstva obrany ČR (a v rámci něj Generálního štábu AČR) a redukci (resp. likvidaci) nynějších operačních velitelství a následně pak v pátém problému struktury vojsk samotných. Dovolím si k posledně jmenovaným problémům zveřejnit své názory, které se úplně s názory autora nekryjí, i když jsou v některých momentech blízké.

Je přirozeným slepencem obranné centrum státu a armádní centrum?

Už jsem se v jednom článku (asi před dvěma lety) zmínil i o možné budoucnosti „Ministerstva bezpečnosti ČR“, které by z hlediska kompetencí a odpovědnosti řešilo celou škálu bezpečnostních rizik a hrozeb a nahradilo by dnešní ministerstvo obrany a z části by ubralo i kompetence dnešnímu ministerstvu vnitra (včetně převedení Policie České republiky, Hasičského záchranného sboru a některých dalších bezpečnostních složek do své podřízenosti). Každý občan je svědkem toho, že vznik a rušení různých ministerstev je běžnou záležitostí i v našem státě, ale na druhé straně si lze domyslet, že by to byl krok, který by znamenal provést legislativní úpravy nejen v národním, ale zřejmě i mezinárodním měřítku. Bohužel, legislativa vždy trpí zpožděním a dohání reálné potřeby života společnosti. Dnešní suplování tohoto neexistujícího ministerstva **Bezpečnostní radou státu** je podle mého názoru předstupněm tohoto radikálního řešení někdy v budoucnosti. Zmiňuji se o této věci i z toho důvodu, že by bezesporu k zefektivnění řešení krizí, včetně krize největší (války), neoddiskutovatelně došlo. Vráťím se ale do reality dneška.

Po předpokládané nezbytné analýze celého obranného systému státu lze v jedné z variant dojít i k závěru, že je třeba **Ministerstvo obrany ČR a Generální štáb AČR zcela oddělit**. Osobně v tom nevidím nepřekonatelný problém. Úloha ministerstva obrany (MO) státu je především v normotvorné, koncepční a koordinující roli vůči ostatním rezortům státu, které musí i při největší krizi, tj. za případné války svou zvláštní úlohu v systému obrany naplnit. Jeho prioritní role v případě vojenského ohrožení území Aliance (a ČR nevyjímaje) by měla spočívat v řešení otázek koordinace obranných a ochranných opatření ve prospěch obyvatelstva, hospodářské, zvláště ekonomické podpory AČR a všestranné podpory spojeneckých sil pobývajících na našem území. Jeho role v míru a krizích nevojenského charakteru by byla omezena jen přípravou a prevencí na krize vojenské.

Otázky vyčleňování sil AČR do mírových operací a misí by měla být záležitostí pouze GŠ AČR a možná okrajově Ministerstva zahraničí ČR. V míru by MO mělo sehrávat úlohu koordinátora rozvoje celého obranného systému státu pro případ eventuálního vojenského ohrožení území Aliance (a ČR nevyjímaje). Proč má být jeho součástí i generální štáb armády - vrcholný řídicí prvek AČR, která sice hraje v obraně státu rozhodující úlohu (ale pozor, jsme součástí Aliance, tudíž onu rozhodující úlohu nesehrává AČR sama), ale své funkce musí sehrávat všichni, což řeší naše branně-bezpečnostní zákony č. 110/1998, č. 219/1999, č. 222/1999 a další? Situace je dnes tak daleko, že veškeré neúspěchy na MO ČR se v civilní veřejnosti chápou jako nepořádky v armádě.

Bohužel, mnoho občanů ČR považuje za synonymum pojmy „obrana státu“ a „armáda státu“. Jestliže se uvažuje o zásadním omezení exekutivní pravomoci správní části MO dovnitř AČR, proč Generální štáb AČR zcela neoddělit? O zjednodušení mnohočlenných struktur na MO a redukci přímo podřízených útvarů a zařízení (které ve velké většině vznikly z převedených tabulek počtů dříve ještě přebujelejšího ministerstva) by bylo možné daleko podrobněji analyzovat, ale bylo by to na samostatný článek. Pokud se má celá armáda početně redukovat, mělo by se úměrně početně redukovat i MO a jeho přívěšky. Koneckonců efektivnost a účinnost celého obranného systému státu je i výsledkem práce všech jeho struktur. A stav je (jak uvádí i Ing. Pezl v článku) dosti tristní.

Prioritně bych osobně doporučoval redukci, resp. totální zrušení vojenských finančních úřadů. Arogance a úřednický přístup mnohých pracovníků a pracovníků těchto vojenských útvarů k vojákům AČR dosáhla podle mých zkušeností a informací od mých kolegů kritické hranice.

Další složkou, která je přímo podřízena MO ČR, je Vojenská policie (VP). Myšlenku o zpětném přepodřízení této složky Generálnímu štábu AČR plně podporuji. Velmi by mne zajímalo, kdo vlastně s nápadem jejího podřízení ministři obrany přišel? Jestliže VP plní úkoly v úzkém sepětí se silami AČR, ať je její součástí.

Jako učitel na Fakultě velitelské a štábní Vojenské akademie v Brně se v diskuzích se studujícími důstojníky ve velitelských a štábních kurzech seznamuji s existencí různých útvarů a zařízení přímo podřízených MO ČR o jejichž smyslu pochybují samotní studenti. Podle mého názoru je potřebné zásadní redukci na MO a v jeho přívěscích provést reálně, a ne „jako“.

Myšlenka, aby se Generální štáb AČR (GŠ AČR) stal orgánem **přímého řízení a velení vojskům** se zdá být logická na první pohled. Podle mého názoru to však nemusí znamenat zrušení operačních stupňů velení. Několikrát jsem se ve zveřejněných článcích zmínil o tom, že by GŠ AČR měl být velitelstvím AČR v čele s velitelem AČR - prvním vojákem s centrální a nejvyšší vojenskou pravomocí. Jeho vnitřní struktura by měla odpovídat podřízeným složkám a úkolům, které tyto složky budou v případě vojenského ohrožení Aliance (a ČR nevyjímaje) plnit v **nejméně složitéjší situaci**.

Jinak vyjádřeno: GŠ AČR by neměl mít (v míru) takové složky, které nemají v případě války opodstatnění. Pokud se AČR bude podílet i na úkolech nevojenských (a to s určitostí bude nejen v podmínkách národních, ale i v rámci mírových a humanitárních operací na poli mezinárodním) musí být stejné složky GŠ AČR schopny řešit i tyto nevojenské situace. Obdobně jako musí být vojska připravena plnit úkoly bojové i nevojenské, musí i v řídicích strukturách pracovat vojenští odborníci se schopností zhostit se úkolů různého charakteru. Zdá se to jednoduché na pochopení, ale reálná situace je poněkud jiná.

Redukovat, nebo zcela likvidovat operační velitelství?

Názor, že současné operační stupně ztrácejí důvod existence, zpomalují řídicí proces, komplikují komunikaci, ubírají personál a techniku bojovým útvarům atd. (viz str. 31, VR 3/2001) je sice možný, ale osobně bych s ním zcela nesouhlasil. Přímé velení svazkům a útvarům Generálním štábem AČR je podle mého názoru v míru možné, ale v krizi a za války bychom při některých typech použití armády mohli kroků, spojených

s nedostatečně promyšlenou a neuváženou likvidací operačních velitelství litovat. Slyšel jsem argument, že operační velitelství (dnes jich máme pět plus velitelství VP) neplánují ani nevedou žádné samostatné operace, proto jsou zbytečná.

Podle mého názoru jde o chabý argument z několika hledisek: a) V NATO se za operaci považuje i plnění úkolu jednotkou v síle např. roty, nebo b) Pokud by mělo vadit slůvko „operační“, změníme ho na „taktická“ nebo nepoužívejme žádný přívlastek. S určitostí se dá i říci, že tato velitelství připravují a velí silám, které plní určité **operační úkoly** v rámci vedené společné operace. Měli bychom se dívat i kolem sebe (třeba k Francouzům, Němcům, Belgičanům nebo Holanďanům).

Je vhodné zdůvodňovat existenci a fungování dnešních operačních velitelství z předpokládaných variant činnosti zasazených sil AČR v různých typech jejich použití, což velmi vhodně použil i Ing. Pezl. Mám však dojem, že **nešlo ani tak o zdůvodnění nepotřebnosti dnešních operačních velitelství, jako spíše o zdůvodnění toho, že jakékoliv zasazení sil AČR (až na výjimky při vyčlenování malého kontingentu sil) by měl centrálně řídit a podřízeným velet GŠ AČR.** Snížení nároků na rozsah mobilizačního rozvinutí není také dostatečný argument pro likvidaci operačních velitelství. Vůbec nejsem zastáncem názoru „vše ponechat při starém“. Jsem však pro velice opatrné a argumentačně podložené posuzování otázek spojených s výraznou (resp. totální) redukcí operačních velitelství.

Bude rozumné přistoupit k **redukcí operačních velitelství**. Pro svou argumentaci vycházím ze scénáře, kdy se předpokládá nejsložitější varianta použití sil AČR, a kterou jsem použil i ve svém článku VR č.3/2001: *Teritorium ČR se nachází v podpůrné nebo dokonce na okraji bojové zóny ozbrojeného konfliktu a NATO uplatňuje ustanovení čl. 5 Severoatlantické smlouvy.*

Co se mohlo odehrát (velmi zjednodušeně) v orgánech NATO?

- ☐ V závislosti na eskalaci vojensko-politického napětí byl po neúspěšných politických a diplomatických jednáních aktivován celý systém nárůstu vojenských sil, počínaje silami vysoké pohotovosti, přes síly nižší pohotovosti a silami dlouhodobě budovanými konče.
- ☐ Vybrané státy byly v průběhu eskalace požádány o vyčlenění kontingentu sil.
- ☐ Postupně byl rozvinut systém průzkumu, PVO, velení a vybrané síly zaujaly výchozí prostory nebo přímo operační sestavu atd.

Co by mohlo proběhnout (opět velmi zjednodušeně) ve státě?

- ☐ Parlament a vláda rozhodla o vyčlenění kontingentu sil do operačního uskupení NATO.
- ☐ Byl vyhlášen „stav ohrožení státu“ nebo „válečný stav“.
- ☐ Byla aktivována a částečně zaujata místa řízení obrany a byla zahájena opatření k obraně a ochraně teritoria a obyvatelstva, k přechodu na válečné hospodářství a k všestranné podpoře AČR a sil spojenců na vlastním teritoriu atd.

V armádě by mohla být přijímána tato opatření:

- Byly by postupně aktivovány síly vysoké pohotovosti, nižší pohotovosti a mobilizovaly by se dlouhodobě budované síly.

- Postupně a v součinnosti s velením NATO by byl (v úzké součinnosti se systémem NATO) rozvinut národní systém průzkumu, PVO a velení.
- GŠ AČR by centrálně řídil vyčlenění sil pro NATO a průběžně by řešil jejich všestranné zabezpečení a dále velel všem (nevyčleněným) silám pod národním velením.
- Síly pod národním velením by kontinuálně v eskalující situaci zintenzivňovaly opatření k obraně a ochraně teritoria, úkoly k podpoře spojenců na našem území a zabezpečovaly by průběžně vyčleněný národní kontingent sil v operačním uskupení NATO atd. **Z hlediska AČR jde v podstatě o jedinou bojovou operaci, která by byla plánována a vedena paralelně s bojovou operací spojenců podle čl. 5 Severoatlantické smlouvy.** Její charakter by byl závislý na dislokaci „epicentra“ předpokládané, resp. prováděné bojové činnosti mezi agresorem a aliančním operačním uskupením.

Na tomto místě bych chtěl zdůraznit **nezastupitelnou roli GŠ AČR jako národního velitelství**. Neztotožňuji se s názorem autora článku, který v charakteristice „typu C“ použití vojsk uvádí skutečnosti, jako by GŠ AČR řešil činnost z počátku samostatně a následně, při nedostatku vlastních sil nebo hrozbě další eskalace vojenského ohrožení „... navrhuje jejich posílení dalšími silami NATO a organizuje jejich začlenění do systému v případě spojeneckého rozhodnutí o vojenském posílení ohroženého prostoru...“ (viz str. 32, VR 3/2001).

I při popisu scénáře „typu D“ uvádí, jako by GŠ AČR řešil (dokonce s podporou specializovaných sil NATO) situaci bez zásadní podpory spojenců „... až do doby, kdy míra ohrožení bezpečnosti národních a společných zájmů přesahuje možnosti eliminace sil protivníka disponibilními silami a vyžaduje nasazení spojeneckých sil většího operačně-strategického rozsahu pod centrálním velením NATO...“ (viz str. 33, VR 3/2001).

Podle mého názoru by řešení vojenského ohrožení v obou typech použití sil AČR bylo od samého počátku pevně v rukou spojeneckého vojenského velení. Jestliže spadá teritorium ČR republiky pod regionální velitelství NATO „Sever“, řešení by bylo v odpovědnosti tohoto spojeneckého velitele od samého počátku eskalace ozbrojeného konfliktu a nemělo by se čekat na rozhodnutí národního velitelství (tedy GŠ AČR), zda bude či nebude potřebná pomoc spojenců.

Pokud bychom přisuzovali spojencům tuto pasivní úlohu, považoval bych to za závažný argument směřující ke snížení významu výchozího předpokladu, že se jedná o alianční obranu ČR. V obou případech bychom se dobrovolně vzdávali s velkou pravděpodobností účinného odrazujícího (lépe odstrašujícího) efektu ze strany sil NATO vůči agresorovi.

Jiný názor mám i na činnost AČR podle varianty „typu E“, kde autor předpokládá, že „...všechny síly, národní a spojenecké přecházejí pod společné spojenecké velení určeným vyšším spojeneckým stupněm velení pozemním a vzdušným silám na válčišti“ (viz str. 33, VR 3/2001). I v této, v podstatě teoretické variantě, zůstanou síly pod národním velením silami pod národním velením a GŠ AČR s podřízenými národními silami v žádném případě nevstoupí do podřízenosti spojeneckého velení.

Závěrem si dovoluji ještě jednou zdůraznit, že osobně chápu celý problém tak, že centrální národní prvek velení (GŠ AČR) je vůči velitelským strukturám NATO při těchto závažných krizových situacích vojenského charakteru v roli „asistenta“ společně s centrálními národními prvky velení našich sousedních společenství NATO, **a ne opačně.**

Ve všech typech (C, D, a E) použití sil je autorem článku úloha operačních velitelství znesvěcena bez patřičných argumentů. Autor se zřejmě myšlenkou zrušení operačních velitelství nechal tak unést, že nehledal argumenty pro jejich zachování. Veliteli roty se velí lépe, jestliže má velitele čet.

Myšlím si, že jistá pravděpodobnost úspěšného velení devíti družstvům i tak existuje, ale určitě to bude mít daleko složitější, aby svou vůli prosadil v devíti prvcích místo u tří. Tento argument není až tak rozhodující. V případě složitějšího organismu, jakým je AČR, bych svou argumentaci založil spíše na systémovém přístupu.

V případě zvoleného vlastního modelu, který se částečně podobá typu C nebo D autora článku, lze s jistým zjednodušením definovat následující základní funkce systému:

1. Obrannou funkci, jež je namířena proti útočníkovi, který ČR ohrožuje na zemi a ve vzdušném prostoru.
2. Ochranou funkci, která má zajišťovat životy a zdraví obyvatelstva před druhotnými následky bojové činnosti.
3. Zabezpečovací (logistickou) funkci, jež je orientována na vyčleněný kontingent sil, a zároveň na národní síly.
4. Podpůrnou funkci, která je poskytována ve prospěch spojenců na území ČR.

Ke každé funkci lze přiřadit soudobá operační velitelství coby prvky pomyslného systému.

1. Obranná funkce je pokrývána současně dvěma prvky (velitelstvím sil územní obrany (VSÚZO) a velitelstvím vzdušných sil (VVzS). Záměrně zde neuvádím velitelství pozemních sil (VPozS), které po vyčlenění kontingentu je dále bez vojsk. Nabízí se tedy otázka, zda musíme z důvodu tohoto jediného úkolu (vyčlenění md a brn pod operační velení a řízení velitelství NATO) VPozS v míru vůbec mít? Podle mého názoru ne. Stačí, když bude md a brn v míru podřízena přímo GŠ AČR nebo VSÚZO a vše bude fungovat naprosto stejně. U vzdušných sil, kde je až 30 % činností již v míru integrováno v rámci NATINADS, je použití taktického letectva v případné operaci přísně koordinováno a sladěno v rámci spojeneckého letectva a PVO.

Důležitým aktivovaným prvkem je **středisko hlášení a řízení (CRC - Control Reporting Centre)**, které ve svém prostoru odpovědnosti koordinuje činnost vzdušných sil ke splnění nadřízeného velitelství vzdušných sil NATO. Počítat s tím, že by se velitel AČR nebo velitel vzdušných sil AČR rozhodl prostředky použít sólově nepřipadá zřejmě v úvahu. Tato tvrzení jako by nahrávala myšlence, proč má VVzS existovat? Je to věc názoru, jak budeme tento prvek pojmenovávat. Nelze však zapomínat i na další funkce.

2. Ochraná funkce je zajišťována ve velké míře silami územní obrany, zvláště záchrannými výcvikovými základnami, ale nejen jimi.

3. Zabezpečovací funkce je věcí soudobého velitelství logistiky (VL) a velitelství vojskové zdravotnické služby (VVZdS). Shodné toky informací, materiálu a služeb ke dvěma základním objektům nahraňují opět otázce, proč je nespojit v jedno velitelství?

4. Funkce podpůrná je realizována všemi prvky s převažující rolí VL a VSÚZO. VVzS sehraává také svoji roli při podpoře spojenců, většina opatření je však realizována již v míru v rámci NATINADS.

Po této zevrubné analýze si lze docela reálně představit, že GŠ AČR bude prioritní úkoly realizovat prostřednictvím tří operačních velitelství:

- velitelství pozemních sil,
- velitelství vzdušných sil a
- velitelství podpory.

Jestliže jsou potřebná tato tři operační velitelství ve výše uvedené složité variantě vojenského ohrožení Aliance (tedy i ČR), jsou nutná a potřebná již v míru a za krize.

Vrátím-li se k příkladu s velitelem roty a využiji uvažované makrostruktury jednotlivých složek AČR (viz str. 38, VR 3/2001), vychází mi, že by GŠ AČR při uvažovaném přímém řízení vojsk velel:

- brigádě rychlého nasazení,
- mechanizované divizi,
- letecké divizi,
- výcvikové letecké základně,
- protiletadlové raketové brigádě,
- čtrnácti krajským územním velitelstvím,
- nespécifikovanému počtu logistických a zdravotnických prvků (podle mého názoru alespoň šesti až sedmi),
- vojenské policii,
- dalším prvkům (školám, vojenským výcvikovým prostorům apod.).

Po sečtení se jedná o asi 27 až 35 prvků, kterým by bylo přímo veleno z GŠ AČR. V mírových podmínkách by mohlo jít o zbytečnou komplikaci. Z hlediska výše uvedeného funkčního působení by si situace žádala mimořádně silný GŠ AČR, což by znamenalo větší zranitelnost a menší odolnost tohoto orgánu. Dozajista by očekávaná pružnost a jednoduchost systému byla nahrazena problémy v organizaci součinnosti sil, jelikož řídicí orgán by byl postižen složitostí a přehluštěním horizontálních, ale i vertikálních informačních toků, zvláště při plánování operací a při velení vojskům (tento „moloch“ by byl nucen provádět jak koncepční, tak i operativní práci).

Už nyní je dosti připomínek k tomu, že operativy je na GŠ AČR mnoho a naopak operačním velitelstvím jsou zadávány úkoly ke zpracování doktrín použití vojsk. Je to skutečně k pouštění a zároveň smutné. Příkláním se proto k rozumnému řešení, které by mohlo být dočasným řešením „na zkoušku“. Jednou zrušená velitelství se budou znovu vytvářet velmi ztěžka. Proto bych doporučoval zachovat tři operační velitelství, která vytvořit následovně:

- **velitelství pozemních sil (VPozS)** na bázi velitelství sil územní obrany se zachováním současných počtů VSÚZO,
- **velitelství vzdušných sil (VVzS)**, které početně výrazně zredukovat a
- **velitelství podpory (Vpodp)** spojením velitelství logistiky a velitelství vojskové zdravotnické služby se současnou výraznou redukcí počtů.

Ještě několik poznámek k dalším uvedeným důvodům redukce operačních stupňů velení (pod poř. číslem 2 až 9, str. 33 -34, VR 3/2001).

- Existence digitálního komunikačního síťového prostředí nahrává spíše pro existenci mezistupňů velení. Informační převaha není samozřejmostí, jelikož i protivník bude těmito prostředky disponovat.

- K prosazování součinnosti v rámci tří prioritních úkolů budou operační stupně velení přirozeným místem k využití disponibilních zdrojů a k potřebným operativním opatřením (VPozS - s odpovědností za obranu a ochranu teritoria ČR a plnění vojenských opatření k podpoře spojenců na našem území (*HNS - Host Nation Support*), VVzS - s odpovědností za koordinaci vzdušných sil NATO ve vzdušném prostoru ČR a obdobně plnění vojenských opatření HNS směrem k letectvu spojenců, Vpodp - s odpovědností za logistickou podporu a zdravotnické zabezpečení vyčleněného národního kontingentu do operačního uskupení NATO, jakož i sil pod národním velením a opět za plnění vojenských opatření HNS ve své oblasti).

- Pro potřebu operace vedené silami pod národním velením by byla rozvinuta monitorovací síť silami územní obrany, a jelikož by nešlo o klasického pozemního protivníka, prostředky by byly postačující. Prostředky GŠ AČR by byly zapojeny do systému NATO a potřebné informace, mající vliv na činnost sil pod národním velením, by byly podřízeným prvkům automaticky poskytovány v rámci systému zpravodajských informací.

- Pojmy „taktická hloubka“ a „operační hloubka“ v operaci vedené silami pod národním velením nemají takový význam jako v bojové operaci aliančních sil. Pro síly pod národním velením není aktuální úkol ničit nepřítel na vzdálených přístupech a v hloubce. Je to úkol pro operační uskupení spojenců.

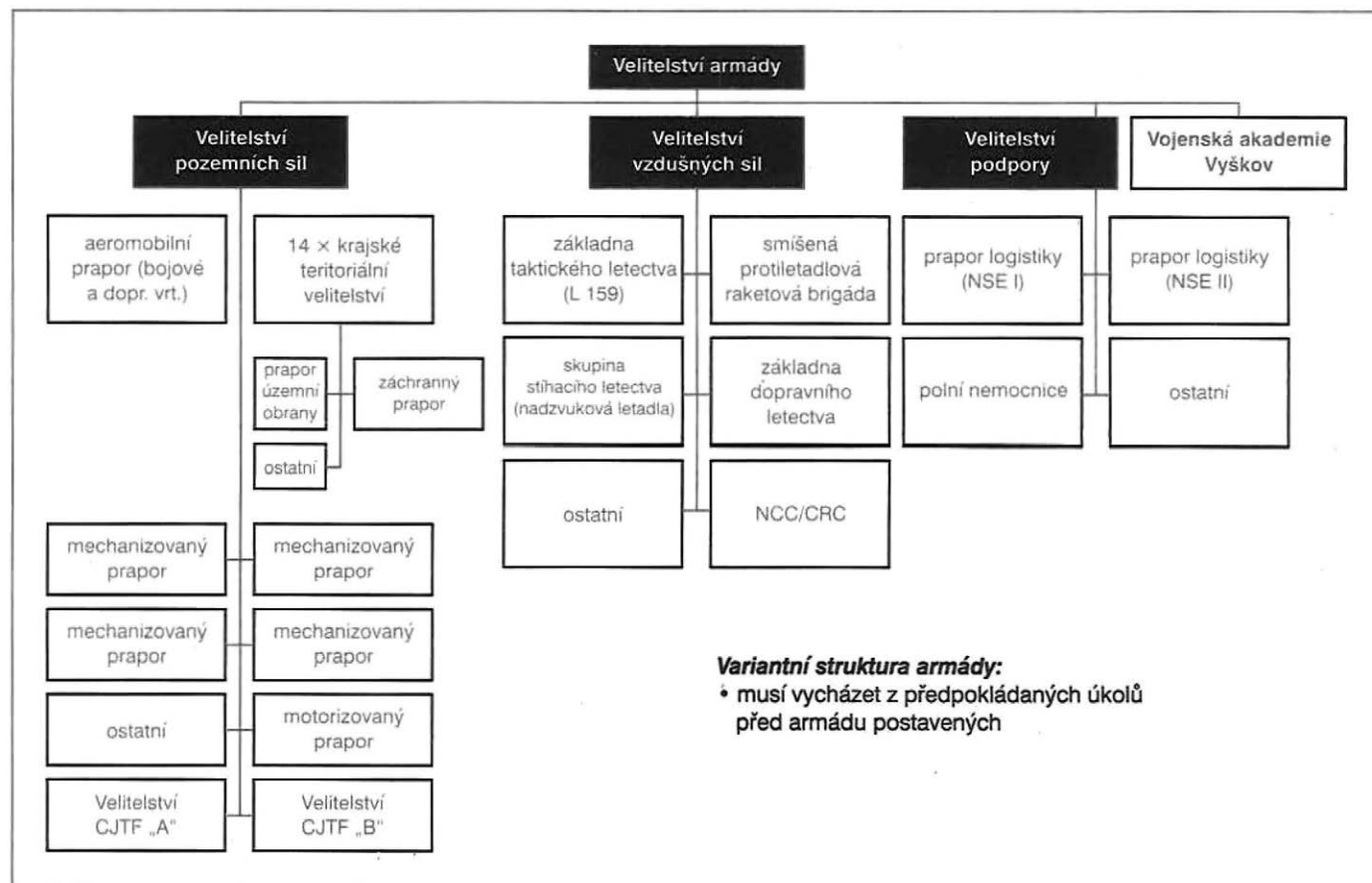
- Sedmý až devátý bod za důvody k redukci operačních stupňů velení nepovažuji, spíše jde o následky jejich zrušení.

Kontury naší armády budoucnosti

Strukturu armády bez komentáře jsem uvedl ve VR 3/2001. Na přiloženém schématu (viz **obr.**) uvádím poněkud upravenou variantu, ke které bych přidal jednoduchý komentář.

Jedno je však jasné: **struktura armády musí vycházet z předpokládaných úkolů před armádu postavených.** A mělo by se vycházet především ze složitého úkolu, který odpovídá ve svých základech výše uvedenému scénáři. V minulosti tomu bylo dosti často opačně. Vytvořily se struktury a později se na ně vymýšlely úkoly. Stejně chyby by se neměly opakovat. V čele AČR by bylo **velitelství armády** s velitelem armády, zástupci velitele a náčelníkem štábu AČR v čele. Z důvodu šíře úkolů by měla být silnější sekce J-3 a J-4 na úkor jiných sekcí.

Jednou provždy bychom měli skoncovat s tím, že budeme **organizačně** rozlišovat síly územní obrany a pozemní síly. Pod **velitelství pozemních sil** (které by vzniklo na bázi velitelství sil územní obrany) by měla být zařazena všechna vojska, která vedou bojovou činnost převážně s pozemními cíli protivníka.

Obr.

Navrhuji, aby byl vytvořen aeromobilní prapor spojením vrtulníkové základny a výsadkového mechanizovaného praporu soudobé brigády rychlého nasazení, který by byl zařazen do sil vysoké pohotovosti NATO a EU.

Pozemní síly by disponovaly „volně sypanými“ mechanizovanými prapory, resp. motorizovanými prapory, ze kterých by byla vytvářena podle konkrétní potřeby a situace účelová uskupení pozemních sil (do mírových operací, do bojových operací podle i mimo čl. 5 Severoatlantické smlouvy atd.) podobně, jak v nedávné době provedli Francouzi ve svých pozemních silách. K tomuto účelu mít postaveny dva rozdílné štáby (typu „A“ a typu „B“), které by mimo zasazení byly bez vojsk a intenzivně by se k zasazení připravovaly.

Základem sil pod národním velením by byly teritoriální síly, organizované v souladu se státoprávním uspořádáním do krajských teritoriálních velitelství. Potřebné funkce a z nich vyplývající úkoly by tímto složením pozemních sil byly plně pokryty (vyčlenění potřebného a variantně různě velkého národního kontingentu pro NATO nebo EU od síly mechanizovaný prapor (mpr), přes aeromobilní prapor (aerompr) až po mechanizovanou brigádu (o dvou, třech i čtyřech mpr) pod velením velitelství CJTF typu „A“ nebo typu „B“, plnění úkolů obrany a ochrany teritoria a vojenských opatření podpory hostitelskou zemí ve prospěch spojeneckých vojsk).

Názor Ing. Pezla s ponecháním brn a dokonce md v podmínkách zásadní redukce počtů mne docela udivuje (viz str. 36, VR 3/2001). Existence jediné divize v armádě je, myslím, světovou raritou. Vždyť divize vznikla z důvodu neuváženého slibu našich politiků a možná i vojenských odborníků v době před vstupem ČR do NATO. Revize v NATO i strategická revize obrany ČR zcela jistě tuto skutečnost zaregistruje a chyby minulosti napraví.

Velice bych se přimlouval za to, aby soudobé záchranné a výcvikové základny nebyly předány do **integrovaného záchranného systému** (jak navrhuje Ing. Pezl na str. 35, VR 3/2001, ale měl zřejmě na mysli předání Ministerstvu vnitra ČR). Podle mého názoru by měly být tyto základny reorganizovány na záchranné prapory jako součást každého, ze čtrnácti krajských teritoriálních velitelství k plnění úkolů v míru a za války.

V podřízenosti **velitelství vzdušných sil** by kromě prvku NCC/CRC (*National Command Centre/Control Reporting Centre*) mohla být základna podzvukového taktického letectva, skupina nadzvukových stíhačů, základna dopravního letectva a smíšená protiletadlová raketová brigáda.

Velitelství podpory by mělo být vytvořeno na bázi velitelství logistiky, ke kterému by mělo být přiřazeno soudobé velitelství vojskové zdravotnické služby. Základními podřízenými prvky by měly být mobilní logistické prapory (obsahující i zdravotnické síly a prostředky) jako národní podpůrné prvky (NSE) dvou základních (rozdílných) typů a možná útvar nebo i více útvarů typu polní nemocnice.

Vojenskou policii by bylo možné „rozpustit“ do vojsk (do všech tří složek), a mohla by být organizována jako každý jiný druh vojska (chemické, ženijní, průzkumné apod.). Na velitelství AČR a na operačních stupních by stačila skupina v sekci J-3 (resp. G-3). Ve velitelstvích CJTF, na krajských teritoriálních velitelstvích a na praporech po jednom až dvou důstojnících (praporčících) vojenské policie.

V **oblasti vojenského školství** by mělo nastat zemětřesení až po důležitých rozhodnutích o podobě armády, jelikož by mělo vycházet z potřeb vojsk. Aniž potřebuji

znát podobu armády, tvrdím, že vojenské střední školy by nemusely existovat vůbec. V podřízenosti velitelství AČR je nezbytné rozvíjet vojenskou akademii ve Vyškově. Vysokou vojenskou školu by bylo možné pod názvem „Univerzita obrany a bezpečnosti“ ponechat v podřízenosti Ministerstva obrany ČR s dislokací v Brně a ve Vyškově. Měla by mít jasnou výjimku z vysokoškolského zákona (byla by omezena úloha senátu a funkcionáři univerzity a podřízených složek by měli být jmenováni, a ne voleni senátem apod.).

Opět by bylo dobré se podívat na zkušenosti sousedů. Dnešní podoba Vojenské akademie v Brně je neudržitelná, podobně jako vysoká vojenská škola ve Vyškově nebo Vojenská lékařská akademie v Hradci Králové. V rámci „Univerzity obrany a bezpečnosti“ by měly být rozvíjeny obory ryze **branně-bezpečnostní**, a ne civilní. Vojensko-vědecká pracoviště (ústavy) by bylo z praktických důvodů vhodné ponechat u „Univerzity obrany a bezpečnosti“.

Závěrem

Tento článek byl napsán jako bezprostřední reakce na článek ing. Pezla ve VR 3/2001. Již jsem v úvodu uvedl, že myšlenky autora jsou zajímavé, a hlavně nabízejí množství podnětů k polemice, k diskuzi. Proto jsem tuto příležitost uchopil a využívám ji. Článkem jsem chtěl především zdůraznit, že považuji za logické, jestliže bude GŠ AČR oddělen od MO ČR a nebudou zbrkle rušena operační velitelství. Varianta struktury budoucí AČR je jen jednou z mnoha. Navíc nejde vůbec o detaily spojené s počty, mírovým naplněním, dislokací a výcvikem. Vše je třeba náležitě analyzovat a vědecky podložit studiemi. Zmocněnec vlády pro reformu AČR by se měl, kromě jiného, opřít i o výsledky práce Ústavu strategických studií a Fakulty velitelské a štábní Vojenské akademie v Brně.

Použitá literatura:

- Pezl, K.: O jakou armádu nám v budoucnosti jde?, VR 3/2001.
- Kubeša, M.: Síly pod národním velením, VR 3/2001.

Se zrušením vojenské základní služby při zachování branné povinnosti, tedy povinnosti pro odvedené muže nastoupit do armády v případě mobilizace, souhlasilo určitě 39 procent lidí, 33 bylo spíše pro, určitě proti bylo devět procent a spíš proti 19 procent respondentů.

Profesionálním vojákem by bylo ochotno se stát z celé populace 18 procent dotázaných, bez důchodců by to bylo 22 procent lidí. Nejvíce o takové kariéře podle STEM uvažují lidé se základním vzděláním, kterých kladně odpovědělo 29 procent.

ČTK 10. 9. 2001